

УДК 378.1(460)

Ірина Зварич, доктор педагогічних наук,
провідний науковий співробітник НД лабораторії НН центру мовної підготовки НА СБ України

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ІСПАНІЇ

У статті проаналізовано розвиток вищої освіти в Іспанії; висвітлено основні завдання підвищення рівня якості освіти в першому законодавчому документі в системі освіти Майяно (la Ley Mayano, 1857 р.); з'ясовано і виокремлено історичні періоди розвитку вищої освіти та запропоновано їхню класифікацію; визначено критерії за якими виділено ці історичні періоди; подано інформацію щодо заснування перших університетів у країні, типологію сучасних вищих навчальних закладів в Іспанії та модель підготовки фахівців.

Ключові слова: вища освіта, історичний розвиток, законодавчі документи, періоди розвитку, професійна діяльність, навчальна дисципліна, критерії, рівень якості знань, викладачі, освіта, університети, модель підготовки фахівців, типологія вищих навчальних закладів, загальна характеристика, Іспанія.

Лит. 10.

Ірина Зварич, доктор педагогических наук, ведущий научный сотрудник НИИ лаборатории НН центра языковой подготовки НА СБ Украины

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РАЗВИТИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В ИСПАНИИ

В статье проанализировано развитие высшего образования в Испании; выявлены основные задания повышения уровня качества образования в первом законодательном документе в системе образования Майяно (la Ley Mayano, 1857 г.); определены и выделены исторические периоды развития высшего образования и предложена их классификация; определены критерии выделения этих исторических периодов; представлена информация об основании первых университетов в стране, типология современных высших учебных заведений в Испании и модель подготовки специалистов.

Ключевые слова: высшее образование, историческое развитие, законодательные документы, периоды развития, профессиональная деятельность, учебная дисциплина, критерии, уровень качества знаний, преподаватели, образование, университеты, модель подготовки специалистов, типология высших учебных заведений, общая характеристика, Испания.

Iryna Zvarych, Ph.D. (Pedagogy), Senior Research Fellow SR of
Laboratory of SE of language training centre of NASS Ukraine

THE GENERAL CHARACTERISTIC OF DEVELOPMENT THE HIGHER EDUCATION IN SPAIN

In the article the development of Higher Education in Spain is analyzed; the basic tasks of increasing the education quality level in the first legislative document of education system of Mayano (la of Ley Mayano, in 1857) are reflected; the historical periods of development the Higher Education are found out and underlined; the titles of these periods are offered; the criteria of highlighting these historical periods are found out; the information of foundation the first universities in the country, modern types of the Institutions of Higher Learning in Spain and the model of professional training is given.

Keywords: Higher Education, historical development, legislative documents, periods of development, professional activity, training subject, criteria, level of knowledge quality, lecturers, education, Universities, model of professional training, types of Institutions of Higher Learning, general characteristic, Spain.

Постановка проблеми. Іспанія, відома оливковими та апельсиновими гаями, коридою, ритмом запальних танців поступово набрала темпів у розвитку економіки, культури, політики та освіти і характеризується нині як промислова і розвинена країна із сучасною інфраструктурою і модернізованими освітніми закладами. У 1986 році Іспанія приєдналась до країн Європейського Союзу і стала повноправним членом Організації Об'єднаних Націй, Світової організації торгівлі та має представництва у

“Великій Сімці” і “Великій двадцятці”. Приплив іноземного капіталу від країн Європейського союзу ЄС (European Union), США, Японії посприяв економічному розвитку країни, зокрема реформуванню освіти, оскільки інвесторів приваблювала економічна і політична стабільність, зростаючі внутрішні ринкові відносини, наявність дешевої робочої сили, нові перспективи для подальшої професійної діяльності. Широкі можливості професійного ринку країни залучають спеціалістів різних країн

для співпраці, а молодь – здобути освіту для професійної кар'єри як в Іспанії, так і в країнах Європейського Союзу.

Аналіз наукових досягнень і публікацій засвідчує, що окремі аспекти проблеми організації системи освіти в Іспанії досліджували вітчизняні вчені-компаративісти: В. Домніч, Н. Лавриченко, Н. Постригач, Л. Щербак. Вони багатогранно висвітлюють міжнародний досвід у галузі вищої освіти, що, у свою чергу, сприяє збагаченню національної педагогічної думки і передбачає дослідження розвитку освіти в широкому контексті політичних, економічних, соціальних, культурних чинників у взаємозв'язку та взаємозалежності регіональних та національних тенденцій. Зарубіжні дослідники: Е. Карпеньо (Carpeso E.), Х. Пералта (Peralta H.) надають перевагу у дослідженнях підготовці викладачів в університетах Іспанії, підвищенню рівня якості їхніх знань та компетентності.

Мета статті і завдання: проаналізувати розвиток вищої освіти в Іспанії; висвітлити основні завдання підвищення рівня якості освіти в першому законодавчому документі в системі освіти Майяно (la Ley Mayano, 1857 р.); з'ясувати і виокремити історичні періоди розвитку вищої освіти; запропонувати назви цих періодів; висвітлити критерії за якими визначено ці історичні періоди; подати інформацію щодо заснування перших університетів в країні, сучасну типологію вищих навчальних закладів в Іспанії та модель підготовки фахівців.

Виклад основного матеріалу. Розвиток освіти в Іспанії, зокрема вищої, зумовлюється відповідними законами: Майяно (la Ley Mayano, 1857), законом Вільяра Паласі (la Ley Villar Palasi, 1970), Основним Законом про систему освіти (LOGSE, la Ley Organica General del Sistema Educativo, 1970), Основним законом про освіту (LGE, la Ley Organica General de Educacion, 1970), Основним законом про Статус навчальних центрів (LOECE, la Ley Organica del Estatuto de Centros Docentes, 1980), Основного закону про право на освіту (LODE, la Ley Organica del Derecho a la Educacion, 1985), Закон про середню освіту (LEM, la Ley de las Enseñanzas Medias, 1983), Закон про реформу університетів (LRU, la Ley de la Reforma de Universitaria, 1983).

Враховуючи історичні події в Іспанії, політичні та економічні зміни в країні, поступове підвищення вимог до обслуговування вищої освіти, необхідність професійної підготовки фахівців, тривалий проміжок часу розвитку вищої освіти від початку XIII ст. (1218 р.) до початку XX ст. (2015 р.) поділено на три періоди на основі визначених критеріїв. Офіційну дату заснування

Саламанського університету в Іспанії, що припадає на XIII ст., а саме 1218 р. взято для початку відліку розвитку вищої освіти.

Перший період в розвитку вищої освіти Іспанії – *“творчий”*, що тривав від початку XIII ст. (1218 р.) до кінця XVI ст., другий – *“відродження і врегулювання”* – від початку XVII ст. до другої половини XX ст. (1950 р.), третій – *“динаміки і реформування”* – з другої половини XX ст. до початку XXI ст. (1950 – 2015 рр.).

Перший період у розвитку вищої освіти Іспанії – *“творчий”* – від початку XIII ст. (1218 р.) до кінця XVI ст., охоплює епоху Відродження (XV ст. – XVI ст.) і характеризується підвищеним інтересом до культури Античного світу, рівня якості вищої освіти, викладання навчальних дисциплін та відкриттям Нового Світу Христофором Колумбом (Cristoforo Colombo) у 1492 р. Іспанський мореплавець, першовідкривач Америки, вперше представив проект своєї подорожі в Саламанському університеті. В цьому університеті були визнані у всій повноті права місцевого населення, що було нечуванем для тих часів. Таким чином, університет став центром сприйняття і висвітлення творчої та політичної думки.

Університет Саламанка – перший вищий навчальний заклад в Іспанії, у якому впроваджувались нові навчальні дисципліни, новітні для того часу технології і напрями в науці. В університеті швидко підвищувався рівень якості навчального процесу та посилювались вимоги до підготовки самостійних, ініціативних, відповідальних, висококваліфікованих спеціалістів здатних взаємодіяти у виконанні соціальних, виробничих і економічних завдань. Саме тому Папа проголосив цей вищий навчальний заклад одним із чотирьох кращих університетів світу вже за 30 років після його заснування. У цьому університеті викладала латину перша у світі жінка-професор Беатрис де Галіндо (Beatriz de Galindo або la Latina). Вона була іспанським лікарем, педагогом, гуманістом, однією з найосвіченіших жінок того часу і завдяки своїм знанням з латинської мови стала відомою під іменем Латина. В університеті Саламанка вона викладала риторику, філософію, медицину [10].

У 1566 – 1567 навчальному році кількість студентів у Саламанському університеті досягла 7863 особи, у той час як населення Мадрида становило лише 11000 [9]. Це вказує на те, що в університеті педагоги постійно підвищували рівень якості навчального процесу, зокрема викладання навчальних дисциплін, впроваджували нові навчальні предмети та проекти, які були необхідні студентам, щоб здобути ґрунтовні

знання, уміння, навички для подальшої професійної діяльності. Отже, вища освіта в Іспанії інтенсивно розвивалась, а Саламанський університет широко користувався попитом серед населення країни.

Протягом першого періоду розвитку вищої освіти в Іспанії, засновуються в країні такі університети: Саламанський (Salamanca, 1218 р.), Вальядолідський (Valladolid, 1346 р.), Уеський (Huesca, 1354 р.), Сігуенський (Sigüenza, 1489 р.), Жиронський (Girona, 1446 р.), Мадридський (Madrid, 1499 р.), Барселонський (Barcelona, 1450 р.), Сарагоський (Zaragoza, 1542 р.), Алькальський (Alcalá, 1499 р.), Валенсіанський (Valencia, 1500 р.), Севільський (Sevilla, 1505 р.), Сантьяго-де-Компостелійський (Santiago de Compostela, 1526 р.), Гранадський (Granada, 1531 р.), Саагунський (Saagun, 1534 р.), Баезівський (Baeza, 1538 р.), Оньєтєвський (Oñate, 1540 р.), Сарагоський (Zaragoza, 1542 р.), Гандіаский (Gandia, 1547 р.), Севільський 1551 р. (Sevilla) – 1551 р. та ін. Університети, засновані протягом першого періоду розвитку вищої освіти в Іспанії – найстаріші, проте вони не втратили свій престиж та імідж і є відомими світовій спільноті й нині. Серед них університети, такі як Саламанський, Барселонський, Мадридський, Валенсіанський, Гранадський, Севільський.

Другий період в розвитку вищої освіти в Іспанії – *“відродження і врегулювання” від початку XVII ст. до другої половини XX ст. (1950 р.)* характеризується тим, що уряд країни приймає рішення щодо відродження і розвитку вищої освіти, посилення державного контролю над університетами, врегулювання економічних, політичних, дипломатичних і міжнародних зв'язків, які певною мірою висвітлюються в перших законодавчих документах: Конституції Іспанії (1812 р.) та в законі про освіту Майяно (la Ley Mayano, 1857 р.).

Конституція (1812 р.) узаконила монархію, права і свободи громадян країни.

Перший законодавчий документ в системі освіти Майяно (la Ley Mayano, 1857 р.) висвітлив рішення направлені на ліквідацію неграмотності населення, організацію трьох перших рівнів отримання освіти. Цей закон передбачав обов'язкову початкову освіту для дітей віком від 6 до 9 років, причому безкоштовну для найбідніших верств населення, заснування нових вищих державних навчальних закладів, зокрема університетів і коледжів для підготовки педагогів, можливість приватного навчання в релігійних школах [8].

Протягом другого періоду розвитку вищої освіти в Іспанії країна перебувала в стані війни.

Іспанія разом з Францією вела війни проти Великобританії (1739 – 1748 рр.; 1762 – 1763 рр.; 1779 – 1783 рр.). Правлячі кола Іспанії більше цікавилися результатами військових дій, ніж процвітанням вищої освіти. Іспанія була ослабленою і спустошеною країною, перебувала в стані нестабільності, пережила ряд соціальних, економічних і політичних потрясінь, зокрема і революційних подій 1833 – 1874 рр., Першої та Другої світових воєн. Протягом другого періоду розвитку вищої освіти в Іспанії, засновуються в країні університети Солсона (Solsona, 1614 р.), Толедо (Toledo, 1872 р.) та ін. У вищих навчальних закладах Іспанії викладачі стали більше приділяти уваги гуманітарним, природничим, технічним наукам, зокрема практичній спрямованості навчання студентів. Вивчення релігійних курсів в університетах дещо послаблюється, оскільки молодь більше зацікавилась вивченням природничих і точних наук. Таким чином, у XIX – XX ст. релігійна складова вищої освіти в Іспанії поступово послаблюється, в університетах зменшується кількість навчальних предметів з релігієзнавства і це призводить до відокремлення науки і релігії в освіті.

Третій період в розвитку вищої освіти Іспанії – *“динаміки і реформування” від середини XX ст. до початку XXI ст. (1950–2015 рр.)* характеризується динамічним економічним розвитком країни, тісною політичною співпрацею із країнами Заходу, реформуванням освіти, модернізацією навчальних закладів, впровадженням європейських стандартів.

Система освіти Іспанії успадкувала методи, принципи, прийоми навчання і підходи до викладання навчальних дисциплін з часів започаткування вищої освіти, зокрема XIII ст., тому освіта Іспанії зазнала значних змін наприкінці XX ст., оскільки виникла гостра необхідність реформувати освіту відповідно до її нових цілей, організації та структури. Таким чином, в Іспанії приймаються відповідні Закони про освіту, в яких зазначається потреба щодо поліпшення обслуговування освіти, впорядкування її структури, покращання методів, принципів, прийомів як викладання, так і оцінювання рівня якості знань студентів та професійної діяльності викладачів з урахуванням сучасних вимог до підготовки фахівців широкого профілю. Законами про освіту, зокрема Основним Законом про систему освіти (LOGSE, la Ley Organica General del Sistema Educativo, 1970), Основним законом про освіту (LGE, la Ley Organica General de Educacion, 1970), новою Конституцією (1978 р.), університетам в Іспанії було повернуто належний

рівень автономії, а саме: статус, управління, використання бюджету, зміст програм і форми навчання, добір кадрів. Зазначені закони й започаткували реформування вищої освіти в Іспанії, модернізацію навчальних закладів, впровадження європейських стандартів.

Нині в Іспанії, як і в інших країнах західної Європи, зокрема Італії, Греції відбувається реформування освіти, впроваджуються нові навчальні дисципліни у вищих навчальних закладах, поліпшується їхнє викладання, вдосконалюється процес оцінювання професійної діяльності викладачів та підвищується рівень якості вищої освіти. Однією з умов підвищення якості є забезпечення високого рівня професійних знань і педагогічної компетентності викладачів, що здійснюють процес обслуговування освітніх послуг.

Протягом третього періоду розвитку освіти в Іспанії продовжують засновуватись університети, зокрема державний політехнічний університет в Каталонії (Universidad Politecnica de Catalunya, 1971 р.), Національний університет дистанційної освіти (Universidad Nacional de Educación a Distancia, 1972 р.), Пальма-де-Майорка (Palma-de-Mallorca, 1978 р.).

Національний університет дистанційної освіти засновано Парламентом з метою надання вищої освіти тим, хто з різних причин не може навчатися за програмами традиційних університетів. Цей ВНЗ має кілька навчальних центрів у різних регіонах країни, у яких можна здобути вищу освіту й отримати диплом бакалавра, магістра та можливість отримання знань на третьому рівні. Навчання у Національному університеті дистанційної освіти відбувається з використанням спеціально підготовленого навчального матеріалу на аудіо- і відеокасетах, технологій комп'ютерного навчання, телевізійних лекцій і телетекстів. Педагоги постійно підтримують діалог зі студентами, використовуючи очні зустрічі та телефонні співбесіди для ґрунтовного опанування навчальним матеріалом [5, 8].

Урядом Іспанії розроблено "Стратегію розвитку університетів до 2015 р.", що спрямована на модернізацію вищих навчальних закладів, зокрема університетів, інтернаціоналізацію системи вищої освіти та її участь в економічних перетвореннях, заснованих на знаннях. Це відбивається у покращенні фінансування університетської освіти, підвищенні міжнародної мобільності студентів та науково-педагогічних кадрів, а також збільшенні соціальної та економічної цінності знань. Стратегія також ставить наступні завдання: розвиток дослідницької функції університетів, розвиток науково-дослідного потенціалу і впливу

результатів наукової діяльності, збільшення кількості міжнародних проектів, участь університетів у суспільному житті та підтримці демократичних цінностей, професійне зростання науково-педагогічних кадрів, удосконалення політики фінансового забезпечення студентів (стипендії, кредити та ін.), посилення університетської автономії, зміцнення місії університетів у поширенні та передаванні знань, їхньої соціальної відповідальності [7].

Український учений О.І. Ляшенко зауважує, що зміни в освітній системі України спрямовані головним чином на підвищення освітнього рівня молоді, формування функціонально й професійно підготовлених фахівців, здатних забезпечити економічний розвиток, конкурентоспроможність та політичну незалежність держави. На думку вченого, забезпечення високоякісної освіти на всіх її етапах і рівнях, оцінювання її результативності й управління якістю – одне з основних завдань суспільства, що має не лише педагогічний чи суто науковий контекст, але й соціальний, політичний та управлінський аспекти [3, 10]. Таким чином, на підвищення якості вищої освіти як України, так й Іспанії певною мірою впливають соціальні, політичні та економічні зміни в суспільстві, зокрема, еволюційні процеси новітніх технологій, які певною мірою сприяють здійсненню реформування вищої освіти та модернізації освітніх закладів.

Дослідниця іспанської освіти Е.Р. Карпеньо (E.R. Carpeno) зазначає, що для того, щоб підвищувати рівень якості підготовки фахівців, необхідно посилити вимоги до навчального процесу, зокрема до викладання навчальних дисциплін та запровадити європейські стандарти освіти. Погоджуючись з думкою Е.Р. Карпеньо, зазначимо, що кваліфікована підготовка фахівців вирішальною мірою залежить від професійно-педагогічної компетентності викладачів, їхньої майстерності здійснювати навчальний процес в університетах [6].

В Іспанії існує 76 університетів з них 52 державних, 24 – приватні, 7 – фінансуються за рахунок католицької церкви [1]. Таким чином можемо зазначити, що в Іспанії домінує державна освіта і населення країни надає перевагу навчатись у вищих державних навчальних закладах, хоча всі ВНЗ пропонують широкий вибір різних навчальних дисциплін для опанування і обрання спеціальності з високим рівнем професійної підготовки для подальшої діяльності. У державних університетах навчається 96,5% студентів країни, а фінансування освіти відбувається за рахунок державного бюджету і приватних фондів [1].

Чотири університети Іспанії входять до рейтингу 100 найкращих університетів світу "The 100 Under 50". Вони займають такі місця в рейтингу: Барселонський – 24, Мадридський – 49, Валенсіанський – 74, Державний політехнічний університет в Каталонії – 86.

Університетська освіта в Іспанії є основною серед інших видів вищої освіти. Університети різняться не лише за профілем запропонованих для опанування навчальних дисциплін, але і за числом ступенів, що можна здобути для подальшої професійної діяльності. Наприклад, в духовних вищих навчальних закладах Іспанії, крім вивчення обов'язкових і стандартних навчальних дисциплін, можна поглибити знання з релігієзнавства, зокрема з навчального предмета "Історія релігії". Значну увагу приділяють вивченню релігії в Іспанії як в сім'ях, так і в освітніх навчальних закладах, не дивлячись на те, що релігія певним чином відокремлена від науки, проте вона є невід'ємною частиною системи освіти в цій країні.

Українська дослідниця В.Г. Домніч зазначає, що релігійне виховання має значний вплив на свідомість іспанця, бо релігія є оплотом духовності в житті людини і засобом виховання доброчинності. На її думку релігійне виховання є засобом формування особистості і пов'язане з розумовим, моральним, естетичним вихованням [2, 12]. Думку науковця треба розширити, оскільки релігія є одним із чинників формування світогляду іспанців, що певною мірою відбиває вихованість особистості, її порядність, доброту, начитаність, прихильність до церкви. Варто зазначити, що право на вивчення релігієзнавства закріплено в конституції Іспанії (1978 р.) так само, як і право засновувати приватні навчальні заклади. Іспанія не має державної релігії: основний документ гарантує рівність усіх віросповідань, але водночас визнає провідну позицію Католицької Церкви і декларує прихильне ставлення держави до релігії. В Іспанії деякі університети знаходяться на утриманні церкви, проте відносини між керівництвом держави та релігійними освітніми закладами дещо загострюються, бо керівники країни прагнуть надати ВНЗ державного статусу, не дивлячись на те, що свобода вивчення релігії підтверджується у статті 2 Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Університети Іспанії розділяють на чотири типи вищих навчальних закладів, а саме: університетські факультети (Facultades Universitarias), вищі технічні школи (Escuelas Técnicas Superiores), університетські школи (Escuelas Universitarias), університетські дослідні інститути (Institutos Universitarios de

Investigacion). *Університетські факультети* – це вищі навчальні заклади в яких вивчають усі обов'язкові та запропоновані навчальні дисципліни, необхідні для подальшої професійної діяльності, за винятком технічних. У цих ВНЗ можна здобути вищу освіту та отримати ступінь бакалавра, магістра, доктора наук. *Вищі технічні навчальні заклади* – це також ВНЗ, проте в них пропонуються лише дисципліни які орієнтують студентів на отримання професій технічного спрямування і в них також можна отримати ступінь бакалавра, магістра, доктора наук. *Університетські школи* – це ВНЗ в яких студенти вивчають саме такі навчальні дисципліни, які орієнтують їх на здобуття певної професії для подальшої професійної діяльності. В університетських школах студенти можуть отримати лише ступінь – бакалавра, оскільки в них передбачено опанування начальними дисциплінами першого рівня навчання. *Університетські дослідні інститути* – це освітні установи, діяльність яких направлена на наукову і технічну розробку проектів як у сфері науки, так і у сфері мистецтва. Програми цих установ відносяться до післядипломної освіти і сприяють поліпшенню рівня якості знань фахівців певного профілю професійної діяльності.

Відповідно до сучасних вимог, нових програм, рекомендацій Болонської Декларації навчання в Іспанії здійснюється за дворівневою моделлю підготовки спеціалістів: "бакалаврат" і "магістратура". Перший рівень університетської освіти – бакалавр, можуть здобути студенти, які успішно опанували навчальними дисциплінами чотирьох років навчання у вищому навчальному закладі та отримали 240 кредитів ECTS. Таким студентам видається диплом бакалавра і присвоюється звання "градо" (Título de Grado). Другий рівень університетської освіти – магістр, здобувають студенти, які мають диплом бакалавра, успішно опанували основними і запропонованими навчальними дисциплінами певного ВНЗ, набрали від 60 до 120 кредитів ECTS. Таким студентам видається диплом магістра присвоюється звання "мастер" (Título de Máster). Звання ліцензіата (título de licenciado), інженера (Título de Ingeniero), або архітектора (título de arquitecto) присвоюють студентам, які успішно опанували основними і запропонованими навчальними дисциплінами першого і другого рівнів навчання у вищому навчальному закладі.

Третій рівень вищої освіти – доктора можуть здобути ті фахівці, яким присвоєно звання мастера, ліцензіата, інженера або архітектора, оскільки цей рівень університетської освіти передбачає дослідницьку та професійну

діяльність, зокрема викладання у вищому навчальному закладі. Протягом чотирьох років навчання на третьому рівні спеціалісти вивчають фахові навчальні дисципліни, опановують відповідним науковим матеріалом та займаються науковими дослідженнями. Після завершення навчання, вони захищають кандидатську дисертацію і отримують ступінь доктора наук (Titulo de Doctor), що надає право фахівцям займатися науковою діяльністю і викладати в університетах.

Професорсько-викладацький склад ВНЗ в Іспанії поділяють на чотири категорії: професори, виконувачі обов'язків професорів, викладачі-заступники, викладачі-асистенти. Для того, щоб викладати навчальні дисципліни в університетах, вони повинні мати диплом доктора, займатися науковою діяльністю, успішно скласти екзамен на визначення рівня якості професійних знань. Лише викладачам-асистентам дозволяється мати диплом університету чи еквівалентного ВНЗ. Уряд країни та університетська рада докладають чимало зусиль для стимулювання викладачів до підвищення рівня якості знань з навчальних дисциплін та їхнього професійного зростання.

На початку XXI ст. налагоджуються відносини Іспанії з Україною, про що свідчить підписання Угоди про наукове і технічне співробітництво від 5 грудня 2002 р. Ця Угода передбачає співпрацю щодо реалізації наукових проєктів, проведенні семінарів та конференцій, участь у дослідницьких програмах та наукових обмінів. Отже, вона сприяє співробітництву між українськими та іспанськими вченими, стабілізує партнерські взаємовигідні відносини обох країн.

У 2011 р., 12 жовтня, підписано Протокол про наміри між Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України і Міністерством освіти Іспанії щодо взаємодії в галузі освіти. У цьому Протоколі висвітлено наміри щодо сприяння в опануванні тих навчальних дисциплін, які допомагатимуть у вивченні іспанської мови та культури, проведенню різних навчальних заходів для підвищення рівня якості знань з навчальної дисципліни, системи розвитку обох країн, а також обміну позитивним навчальним досвідом в реалізації спільних проєктів у Європейських та міжнародних програмах як викладачів і студентів України, так й Іспанії. Всі питання організації та координації, пов'язані з навчальною та науково-дослідною роботою у ВНЗ Іспанії здійснює Конференція ректорів університетів Іспанії – Conferencia de Rectores de las Universidades Espacolas (CRUE).

Таким чином, плідно здійснюється взаємодія між вищими навчальними закладами України та

університетами Іспанії. Студенти, викладачі, науковці висвітлюють свої погляди на міжнародних конференціях і зустрічах, незважаючи на обмежену кількість офіційних угод про співробітництво вищих навчальних закладів України та Іспанії.

В процесі наукового пошуку ми дійшли таких загальних **висновків**. Інтеграція Іспанії з країнами Західної Європи, поступовий економічний розвиток, політика відкритості забезпечили приплив іноземних інвестицій, що посприяв реформуванню освіти, модернізації навчальних закладів. Вища освіта Іспанії поєднала багатовікові традиції з сучасними динамічними навчальними програмами, які відповідають європейським вимогам, стандартам і надають широкі можливості молоді різних країн здобути відповідну професію та отримати диплом європейського зразка. Професійно підготовлені фахівці можуть вільно орієнтуватися у сфері економічних перетворень, сучасному інформаційному просторі, швидкоплинному розвитку ринку праці та в подальшому вдосконаленні своєї кваліфікації.

Реформи в системі освіти, що відбулися упродовж останніх років в Україні та Іспанії, засвідчили, що освіта як важлива ланка національної економічної системи має відповідати потребам конкретної держави. Саме тому необхідно побудувати єдину взаємоузгоджену систему підготовки кадрів для економіки, враховуючи прогноз її розвитку та національні культурні цінності окремої країни. Освіта, зосередившись на потребах кожного майбутнього фахівця, повинна враховувати тенденції всієї економіки і напрямки її розвитку.

З розвитком суспільства в Україні постає загальна потреба реформувати вищу освіту, модернізувати її навчальні заклади, підвищити загальною якість освітніх послуг. Для здійснення таких цілей необхідно вивчати зарубіжний досвід, особливо щодо інновацій, які додадуть вагомості українським дипломам, одержаним фахівцями відповідно до вимог загальноосвітніх стандартів.

1. *Высшее образование в Испании [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [www.ru.wikipedia.org/wiki/Высшее образование в Испании](http://www.ru.wikipedia.org/wiki/Высшее_образование_в_Испании)*

2. *Домніч В.Г. Традиції виховання в народній педагогіці Іспанії: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук: спец. 13.00.01. “Загальна педагогіка та історія педагогіки” / В.Г. Домніч. – Луганськ: – Луганськ. держ. пед.ун-т ім. Т. Шевченка, 2001. – 22 с.*

3. *Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи: посібник / Ляшенко О., Овчарук О., Лукіна Т., Івасюк І., Булах І., Гриневич Л. За заг. ред. Локшиної О.І. – К.: К.І.С., 2004. – 128 с.*

ДО ПИТАННЯ ПРО ІСТОРІЮ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У СІМ'Ї (ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД)

4. *Образование и наука в Испании* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ispaniya.net/наука-i-obrazovanie-vispanii/obrazovanie-i-nauka-v-ispanii.html>

5. *Світовий досвід організації та розвитку університетської системи дистанційного навчання: посібник* / Кулага І.В., Ільницький Д.О., Стрельник С.О., Матвійчук А.В., Василькова Н.В., Турчанінова В.М., Єршова В.С., Тищенко М.П., Краснополська Н.Л. – ІВО КНЕУ ім. В.Гетьмана, 2013 – 40 с.

6. Carpeo E.R. *Initial teacher education in Japan and Spain*. // *Revista Espacola de Educaciun*

Comparada [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sc.ehu.es>

7. *Estrategia Universidad 2015 – Espaca* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oei.es/noticias/spip.php?article3651>

8. *La Ley Mayano, 1857*. – *Ley Mayano* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://es.wikipedia.org>

9. *Revista Espacola de Educaciun Comparada*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.google.com.ua>

10. *Universidad de Salamanca* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://es.wikipedia.org/wiki>

Стаття надійшла до редакції 01.06.2015

УДК 37.018.1:78

Ірина Бермес, доктор мистецтвознавства, професор кафедри методики музичного виховання і дирижування Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ДО ПИТАННЯ ПРО ІСТОРІЮ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У СІМ'Ї (ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД)

У статті розкриваються засади сімейного музичного виховання дітей, представлені в концепціях зарубіжних учених. Виокремлено ключові завдання музичного виховання: збагачення духовного світу дитини музичними враженнями, пробудження інтересу до музики, збереження традицій рідного народу, формування основ музичної культури дітей.

Ключові слова: музичне виховання, сім'я, музичний розвиток, концепція.

Літ. 9.

Ірина Бермес, доктор искусствоведения, профессор кафедры методики музыкального воспитания и дирижирования Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко

К ВОПРОСУ ОБ ИСТОРИИ МУЗЫКАЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ ДЕТЕЙ В СЕМЬЕ (ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ)

В статье раскрываются начала семейного музыкального воспитания детей, представленные в концепциях зарубежных ученых. Выделены ключевые задачи музыкального воспитания: обогащение духовного мира ребенка музыкальными впечатлениями, пробуждение интереса к музыке, сохранение традиций родного народа, формирование основ музыкальной культуры детей.

Ключевые слова: музыкальное воспитание, семья, музыкальное развитие, концепция.

Iryna Bermes, Ph.D (Art Criticism) Prof. of Musical Education and Conducting Drohobych State Pedagogical University by I. Franko

ON THE ISSUE OF THE HISTORY OF MUSICAL EDUCATION FOR CHILDREN IN A FAMILY (FOREIGN EXPERIENCE)

The article describes family musical education for children represented by the foreign scientists' concepts. The key objectives of musical education are determined: enrichment of the child's spiritual world by the musical experiences, awakening interest in music, preserving the national traditions, building the foundations of musical culture for children.

Keywords: music education, family, musical development, concept.

Постановка проблеми. Соціокультурна ситуація в сучасному українському суспільстві пов'язується з піднесенням національної свідомості, намаганням відродити самобутність національної культури, її традиції. В цьому контексті музичне виховання дитини в

сім'ї, як невід'ємна складова духовної культури особистості, набуває особливої гостроти й актуальності.

Сім'я є важливим соціальним інститутом, покликаним виховати дитину. В сім'ї створюються умови, закладається фундамент для